

Bố Tôi

Trụ Bùi

Mẹ tôi người làng Hành Thiện - Nam Định, Ông Nội của Mẹ tôi chồng Pháp bị chém đầu chung với Hoàng Hoa Thám tức Đề Thám vào năm 1913. Mẹ tôi có người anh cả tức Bác Quỳnh đi theo Việt Minh cũng chống Pháp. Việt Minh trong giai đoạn này là liên minh chính trị cánh tả mang danh nghĩa trung lập với mục đích công khai là "Liên hiệp tất cả các tầng lớp nhân dân, các đảng phái để chống thực dân Pháp". Sau Bác Quỳnh bị Việt Minh thủ tiêu vì không phải là người của Đảng Cộng Sản mà Bác đi theo Đảng Tân Dân Chủ. Lớn lên khi dọn về Hà Nội, gia đình Mẹ rất khá giả vì ông Ngoại tôi là nhà thầu cho mỏ than Hòn Gai - tỉnh Quảng Ninh. Sau khi Việt Minh chiến thắng Điện Biên Phủ và Hiệp

Định Genève được ký kết, ông Ngoại tôi tức tốc bán tổng bán tháo tài sản để di cư vào Nam, tránh bị đấu tố khi đã biết quá rõ bản chất của người Cộng Sản là gì.

Còn Bố tôi gốc Hà Thành, có 2 anh chị cũng đi theo Việt Minh chống Pháp, nhưng người anh kế là Bác Tân thì lại đi theo chính phủ Quốc Gia Việt Nam. Sau khi Bác Tân tốt nghiệp khóa Sĩ Quan Hải Quân ở Nha Trang mang quân hàm Thiếu Úy và vì tin theo Hiệp Định Genève năm 1956 sẽ có Tổng Tuyển Cử, 2 miền Nam Bắc sẽ thống nhất, nên bác quay về Hà Nội. Khi Thủ Tướng Ngô Đình Diệm làm cuộc Trưng Cầu Dân Ý và truat phế được Vua Bảo Đại vào năm 1955. Sau đó ông Diệm cũng tuyên bố sẽ không tổ chức cuộc Tổng Tuyển Cử ở Miền Nam như đã dự định vào năm sau 1956, vì ông cho rằng bầu cử ở Miền Bắc mà do Đảng Lao Động (Cộng Sản) tổ chức thì chỉ là trò bịp bợm không công bằng, vì thật sự người dân Miền Bắc làm gì có tự do mà đi bầu. Vậy là cuộc Tổng Tuyển Cử theo Hiệp Định Genève kể như bị hủy bỏ... Bác Tân dính luôn ngoài Bắc rồi bị đập vùi cho đến cuối đời vì lỡ mang cái mác từng đi lính Quốc Gia. Trong bối cảnh đó, một bên nhất quyết bỏ xứ vào Nam, một bên muốn ở lại. Thế là ông Ngoại tôi phải tới nhà ông Nội tôi xin cho Bố tôi đi theo, sau một Lễ Cưới gấp Mẹ tôi cho kịp ngày di cư.

Vào Sài Gòn, Bố tôi bắt đầu gầy dựng sự nghiệp qua nghề làm báo viết văn, ông hoạt động rất tích cực và cũng dần thân vào chính trị qua ngòi bút. Cuối năm 1955 khi tác phẩm đầu tay "Những Người Áo Trắng" ra đời, Bố tôi chính thức bước vào thế giới Văn Nghệ Sĩ, và đã được văn hào Nhất Linh Nguyễn Tường Tam của Tự Lực Văn Đoàn giới thiệu vào Trung Tâm Văn Bút Việt Nam vào năm 1958, để rồi sau này Bố tôi giữ chức Phó Chủ Tịch cho tới ngày mất nước. Ngày ông Nhất Linh tuần tiết vì chống chính phủ Ngô Đình Diệm đã thẳng tay đàn áp các phần tử đối lập, cái chết của ông là một thảm kịch và đã làm xúc động lớn cho giới trẻ Học Sinh & Sinh Viên Miền Nam đạo đó. Ở đám tang của ông vào ngày 13 tháng 7, 1963; gần 4 tháng trước khi chế độ nhà Ngô bị đảo chánh, Bố Tôi lúc đó mới 27 tuổi được hân hạnh đọc Diếu Văn và đã ràn rụa nước mắt nói tới cố văn hào Nhất Linh như sau:

"Văn hào đã hình thành sứ mạng cao quý của người cầm bút. Văn hào đã nêu cao sĩ khí bất khuất của truyền thống những nhà văn chân chính"

Bố tôi tuy là nhà Văn nhưng thật sự ông kiếm kế mưu sinh nuôi nấng đàn con bằng nghề nhà Giáo. Bố tôi dạy Vật Lý-Hóa Học cho nhiều trường công tư thực ở Sài Gòn, như Nguyễn Bá Tòng, Hưng Đạo, Bồ Đề, Phan Sào Nam..v.v... Đối với Quân Đội, Ông cũng là Giảng Viên đứng lớp về các khóa chính trị cho các sỹ quan QLVNCH ở Cục Tâm Lý Chiến thuộc Tổng Cục Chiến Tranh Chính Trị. Mỗi sáng thứ 2 hàng tuần, Bố tôi còn viết bài diễn văn cho Trung Tướng Trần Văn Trung để đọc dưới chân cột cờ trong trại Lê Văn Duyệt. Tôi còn nhớ hàng ngày Bố tôi tha về hàng xấp tài liệu đã đánh máy sẵn rồi sai tôi đi ra tiệm quay Ronéo. Quay Ronéo đại khái giống như máy Photocopy thời nay nhưng phải quay bằng tay. Hồi xưa các trường Trung Học ra Báo Xuân thường sử dụng kiểu quay Ronéo này. Nhìn vào bài học, nói chung là về "Tuyên Truyền và Phản Tuyên Truyền". Cũng như bài vỡ về Lý Hóa, Bố tôi cũng cần quay Ronéo những tài liệu này ra hàng trăm copy để phát cho HS. Sau khi mang về sắp xếp trang thứ tự và hoàn thành nhiệm vụ, Bố tôi thường thưởng cho anh em tôi mỗi đứa một cái Bánh Giò hay Bánh Trưng mà có bà đội nguyên cái thúng trên đầu đi rao bán hàng ngày ngang xóm.

Nói chung thời thơ ấu của anh chị em chúng tôi có thể nói là rất êm đềm. Cuối tuần Bố tôi thường nhét cả một gia đình 9 người vào chiếc xe hơi của ông rồi chở cả đám đi chơi, tuần thì đi bát phố Bonard ăn kem Pôle Nord hay vào chợ An Đông ăn Cơm Gà Siu Siu, tuần thì cả nhà đi xem Ciné sau khi lang thang thương xá Tam Đa - Tax & Phố Sách Lê Lợi, hoặc có dịp thì Bố lôi cả lũ đi Sở Thú hay ra Vũng Tàu cho tắm biển.

Nhưng có lúc chúng tôi cũng bị Bó tôi bắt nằm xuống hết rồi quát cho mỗi đứa vài roi, từ trên xuống dưới, Bó mới dơ roi lên chưa hạ xuống là cả lũ đã bù lu bù loa khóc lóc than đau quá đau quá rồi... làm bố tôi cũng phì cười. Riêng tôi thì có một hôm tôi nhớ hoài, lần đó tôi đã sẵn sàng chịu đựng, mặc 2-3 cái quần xà lỏn dày lên cho khỏi đau. Cả ngày cứ như người mất hồn vì sợ, lần này tội quá nặng. Khi Bó tôi bước vô nhìn tôi một lúc lâu rồi không nói câu nào, bỗng nhiên ngồi phịch xuống ghế Sa Long hình như là ông đã quá chán nản, có thể nói tôi là cái thứ quá bất trị, rồi ông đứng lên bỏ ra ngoài, và đó là lần cuối cùng Bó tôi không muốn sử dụng roi vọt gì đối với tôi nữa. Bị quát tuy đau nhưng tôi vẫn lì, nhưng chính vì lần đó ông không nói gì nên tôi mới nhớ, không bao giờ tôi dám tái phạm lần nữa.

Có 2 ngày mà tôi để ý thấy Bó tôi lặng người ngồi ngoài sân hàng giờ không nói câu nào. Đó là 27 tháng 1, 1973; ngày chính thức đình chiến giữa 2 Miền Nam Bắc. Bó tôi thấp nhang ở Bàn thờ Ông Bà Nội cầu mong từ đây đất nước sẽ không còn tiếng súng, tiếng bom đạn. Nhưng mực ký chưa chưa ráo thì Việt Cộng đã trắng trợn vi phạm Hiệp Định Paris, chúng lại dờ trò pháo kích, giạt mìn, quậy phá. Rồi đến ngày 30/4/1975. Bó tôi ra lệnh cho anh em tôi đốt hết tài liệu từ trường Chiến Tranh Chính Trị mà tôi thấy từng thùng với những trang giấy plastic viết bằng bút lông màu lên trên, giống như kiểu Projector đặt trên mặt kính, có đèn ở dưới chiếu sáng lên phông vải trắng. Bó tôi còn cẩn thận lấy kéo cắt nhỏ từng tờ ra rồi quăng vào đồng lửa. Đốt hết, tài liệu, sách báo nào liên quan tới chính trị đốt sạch. Nội đồ ra sân rồi lựa ra đốt cũng đến tối mịt mới hết, bắt đầu từ lúc những binh đoàn Motolova của CS đã tràn vào tiếp quản Thủ Đô Sài Gòn.

Cũng may hồ sơ trong Cục Tâm Lý Chiến đã được thiêu hủy kịp và không bị ai chỉ điểm. Bó tôi được đi dạy học lại tại trường Hưng Đạo trên đường Cống Quỳnh. Làm nghề thầy giáo ở dưới mái trường Xã Hội Chủ Nghĩa, có thể nói Bó tôi cực kỳ chán nản, ông có viết một tác phẩm kể rõ những hỉ nộ ái ố tựa "**Nhà Giáo Một Thời Nhếch Nhác**", và giai đoạn này gia đình tôi cũng dọn hẳn về mặt tiền đường Bùi Viện chỉ cách trường Hưng Đạo 50-70 mét, mà bây giờ là Phố Đi Bộ hay họ còn gọi là Phố Tây Ba Lô. Về đây cạnh xóm Sáu Lèo, không khí rất xô bồ vì ở trong khu vực Ngã Tư Quốc Tế (Bùi Viện & Cống Quỳnh & Phạm Ngũ Lão & Đề Thám), dân cư đông đúc thuộc giới lao động tạp nhạp nên không bị để ý như hồi còn ở nhà cũ đường Thiệu Trị, đã thế vì gần trường Hưng Đạo nên học trò của thầy Tiến ngày nào cũng lũ lượt ghé thăm thầy ra vô nườm nượp. Rất tiện lợi cho Bó Mẹ tôi toan tính chuyện cho cả gia đình đi vượt biên.

Năm 1980, Bó Tôi đi chuyến thứ 2 qua tới Songkla, Thailand. Vào thời đó, bọn Hải Tặc Thái Lan hoành hành ác độc dữ lắm. Nhập trại Bó tôi và 2 nhà báo Dương Phục & Vũ Thanh Thủy đã cùng nhau viết lên Bản Cáo Trạng "**Hải Tặc Trong Vịnh Thái Lan**" mà **chính bố tôi là 1 trong 157 nhân chứng đã bị chúng nó kéo vào đảo Kra**, rồi gửi lên Liên Hiệp Quốc (LHQ). Bản cáo trạng này đã làm thức tỉnh lương tâm nhân loại, sau đó LHQ đã thành lập một Ủy Ban tạo sức ép cho Hải Quân Hoàng Gia Thái phải đi lùng bắt. Kết quả là một số Hải Tặc đã bị đồng bào ta ra Tòa chỉ mặt, phải chịu án tù, và cũng nhờ vậy mà sau này vắn nạn Hải Tặc cũng bớt đi nhiều vì chúng nó cũng biết sợ.

Tới California năm 1981, lúc này Mẹ tôi qua được từ Mã Lai vào chuyến vượt biên thứ 3. Bó tôi mượn được 1 căn nhà ở đường King, Santa Ana, ông gom đàn con lại hết. Bó tôi may được Nhà Báo Bùi Ngọc Đường của tạp Chí Hợp Lưu mách cho **cách kiếm tiền bằng nghề cắt cỏ**. Ông tốt bụng còn chia cho Bó tôi khởi đầu bằng một số account ở vùng Glendale cách Santa Ana khoảng 50-60 miles. Thế là Bó tôi sáng sớm phải khởi hành mang theo máy cắt cỏ, máy thổi bụi, bao rác...v.v....trên chiếc xe truck cũ rích. Đôi khi tôi cũng đi theo Bó tôi để phụ việc hay đi phát Flyer để kiếm thêm account. Ác nỗi cái vùng nhà giàu này toàn nhà lớn trên đồi. Đi bộ lên dốc quãng tờ quảng cáo "**Mr.Lee Landscaping**" cả block mới được có vài căn, toát cả mồ hôi. Nhưng cắt cỏ cho nhà giàu thì họ trả cao vì lắm việc và có nhiều tiền tips. Đến chiều thì xe truck đã chất đầy bao rác rồi mang ra landfill đổ. Bó tôi nói, nghề này tuy cực nhưng đó là cách kiếm tiền lương thiện chân chính vì mình mới qua, cho dù có khó khăn cỡ nào đi nữa cũng còn tốt hơn gấp trăm lần phải sống dưới chế độ Cộng Sản. Với chân lý ấy, tôi chẳng bao giờ thấy Bó tôi bực dọc hay cằn nhằn gì cả vì đã chấp nhận hoàn cảnh như hàng trăm ngàn người Việt đã bỏ xứ ra đi, trên đường đi tìm tự do.

Rồi khó khăn gì cũng qua đi. Sau Bó tôi cùng Mẹ tôi đi học điện tử lại ở trường Control Data Institute, cả 2 ra trường với tấm bằng Electronics Technician và cùng đi làm cho hãng Verifone chuyên sản xuất máy cà thẻ credit card cho tới ngày về hưu. Năm 1991, nghe tin Bác Tân ngoài Bắc bị bệnh nặng thiếu thốn đủ thứ. Từ ngày đi di cư vào Nam năm 1954, Bó tôi vẫn chưa được gặp lại các Bác tính ra đã 37 năm ròng. Tôi đã thắp từng theo Bó tôi về Hà Nội năm đó. Ôi thôi Bó tôi quá xúc động và thật sự cảm thông cho dân tộc Việt đang bị

chà đạp dưới chế độ phi nhân Cộng Sản. Đòi Bác Tân đúng là sai một ly đi một dặm. Phải chi ngày ấy Bác đừng quay về Hà Nội thì cuộc đời của Bác đâu đến nỗi bị đọa đày triền miên đến thế này.

Bố tôi cũng có người em mà tôi gọi bằng Chú, tên Bùi Nhật Tuấn. Lúc này ông cũng đã thành danh ở Miền Bắc với một sự nghiệp viết văn đồ sộ không kém Bố tôi. Trong thời chinh chiến ông đi lính Bộ Đội, rất bất mãn với chế độ nên 2 ông rất tâm đầu ý hợp. Tác phẩm "**Đi Về Nơi Hoang Dã**" của Chú Tuấn bị đánh giá là chống Đảng chống chế độ, nó moi ra những cái vô lý của cuộc sống mà con người chỉ biết tuân theo mệnh lệnh, có chết đói rã họng cũng phải chịu đựng vì cấp trên tức Đảng ta thì không bao giờ sai, có khó khăn gì đi nữa cũng phải ráng mà khắc phục. "Đi Về Nơi Hoang Dã" có ý tưởng đả phá Cách Mạng như là tác phẩm "Những Thiên Đường Mù" của Dương Thu Hương, "Mùa Lá Rụng Trong Vườn" của Ma Văn Kháng, "Thời Xa Vắng" của Lê Lựu, "Nỗi Buồn Chiến Tranh" của Bảo Ninh. Ở thời gian này, nhờ sự cõng trối cho giới văn nghệ của Nguyễn Văn Linh nên trong Việt Nam đang nở rộ ra "Phong Trào Văn Nghệ Phản Kháng" như kiểu như "Phong Trào Nhân Văn Giai Phẩm" thời 1955-1958.

Thế là khi quay về Mỹ, Bố tôi cùng nhà văn Bùi Nhật Tuấn có viết chung một tập truyện tựa "**Quê Nhà-Quê Người**". Cuốn này gom những truyện ngắn của Nhật Tiến - Nhật Tuấn có nội dung nói lên những bất công của xã hội VN dưới chế độ CS, đồng thời Bố tôi cũng tập chung truyện ngắn của 27 nhà văn Hải Ngoại cộng 67 nhà văn phản kháng trong nước để ra mắt tác phẩm "**Trăm Hoa Vãn Nở trên Quê Hương**" ngõ hòng tiếp sức cho cao trào phản kháng trong nước đang dâng cao, gộp lại toàn là những tác giả bất mãn chế độ CS như: Tướng Trần Độ, Đại Tá Nguyễn Ngọc, Dương Thu Hương, Trần Mạnh Hảo, Nguyễn Huy Thiệp, Nguyễn Thi Hoà...v...v.. Với cả một công trình tim óc của cả trăm tác giả trong và ngoài nước như thế. Nhưng có một số người ở Hải Ngoại, họ đã cắt xén những câu văn qua lời giới thiệu của Bố tôi rồi vu khống tập truyện "Trăm Hoa Vãn Nở Trên Quê Hương", nào là công cụ của Đảng ta, nào là hòa hợp hòa giải với tà quyền, nào là bợ đít chế độ đương thời. Chưa thỏa mãn, họ còn đi vu cáo Bố tôi tiếp tay với nhà văn Bùi Nhật Tuấn để nhuộm đỏ Hải Ngoại...v...v.... trong khi hỏi tới thì chính họ cũng chưa từng đọc qua tập truyện đã được gom lại của cao trào phản kháng này, mặt mũi trang bìa ra sao, màu gì, họ cũng không hề biết.

Qua danh nghĩa chống Cộng họ viết bài đánh phá Bố tôi triền miên từ năm nay qua năm khác, cứ toác miệng ra vu khống chửi bới cho sướng cái mồm, khóc liệt đến nỗi chính những tác giả ở Hải Ngoại có bài trong "Trăm Hoa Vãn Nở Trên Quê Hương" cũng phải e dè, không có một lời thanh minh thanh nga trong khi Bố tôi đang bị đánh hội đồng. Sự việc này cũng làm cho Bố tôi già đi nhiều vì quá chán nản và không còn muốn dấn thân đấu tranh gì nữa cho các phong trào đấu tranh dân chủ cho Quê Hương. Khi tôi hỏi tới, thì Bố tôi nói Bố tôi sẽ trả lời những định kiến xuyên tạc khi đúng lúc. Quả tình, cách đây 6-7 năm, ông đã đi tìm lại sự thật cho "Trăm Hoa Vãn Nở Trên Quê Hương", ơn đền oán trả phải sòng phẳng qua tác phẩm: "**Sự Thật Không Thể Bị Chôn Vùi**" (link đính kèm). Những tác phẩm của Bố Tôi viết sau này được Nhà Xuất Bản Huyền Trân mà Bố tôi giao cho tôi làm Giám Đốc, đã tái bản lại hầu hết. Tôi có đề nghị và được ông đồng ý là gửi tặng toàn bộ Tác Phẩm của Nhật Tiến cho tất cả những thư viện ở những trường đại học lớn khắp 50 Tiểu Bang. Thế là tôi lên danh sách mấy trăm cái thư viện và đã làm trọn nhiệm vụ đó để mai sau có những HS cần sách Việt Ngữ sẽ kiếm được sách của Bố tôi mà tra dồi.

Hồi xưa ở Sài Gòn, Bố tôi đầu tắt mặt tối lo dạy học & viết văn & làm báo, không có thời giờ nhiều nên ít khi ngồi chơi với anh em chúng tôi. Nhưng sau này khi về hưu, Bố tôi đã dành hết thời gian cho các cháu nội ngoại. Ông đưa đón các cháu đi học, dẫn đi Pic and Save, 99 cents store mua đồ chơi, hoặc ông gấp Origami hay Photoshop các loại hình thú vật, Superman cho các cháu cất. Rồi khi chúng nó lớn lên thì thỉnh thoảng ông dúi tiền cho chúng nó sài, sợ bố mẹ các cháu không cho lấy. Có mấy năm sau này vì tuổi già, sức khỏe của Bố tôi càng ngày càng suy yếu, đến cái chữ ký tặng sách tôi xin Bố ký mà Bố tôi cầm bút cũng khó khăn. Tôi phải đề nghị đi làm cái triện son, Bố khỏi cần ký nữa, cứ dùng triện son mà ấn vào sách thay cho chữ ký.

Lúc 1 giờ sáng đêm hôm qua nghe tin Bố tôi khó thở. Tức tốc tôi chở Bố tôi vào BV Kaiser ở Irvine, trên đường đi tôi nắm lấy bàn tay gầy guộc của Bố mà linh tính như có chuyện chẳng lành. Người Bố tôi đã nhũn ra như không còn một chút sinh lực nào hết, tôi phải bế Bố tôi mà hỏi tường lại khi còn bé chiều chiều Bố tôi thường bế tôi ra đầu ngõ dạo chơi. Ôi sao mà ám quá Bố ơi. Đến nơi họ cấp tốc đưa Bố tôi vào phòng hồi sinh cho thở máy Oxygen, nhưng nhịp tim của Bố tôi càng lúc càng yếu dần như ngọn đèn cầy le lói chỉ chờ tắt ngúm. Đến 11:26 trưa thì tim Bố tôi ngừng đập. Bố tôi đã ra đi thanh thản chẳng làm phiền toái gì đến các con các cháu.

Thưa Bố,

Thôi vậy thì cách đây 66 năm Bố theo Mẹ xuôi Nam, Mẹ đi mới 2 tuần Bố đã nhớ, thì hôm qua Bố đã muốn theo kiếm Mẹ trên cõi Vĩnh Hằng. Con tin chắc Mẹ đang chờ Bố và Bố Mẹ sẽ được thanh thoi không còn phải vướng mắc bụi trần làm chi nữa. Riêng đàn chim sau nhà mà ngày 2 buổi Bố thường rải gạo cho chúng nó ăn, lúc nào Bố cũng sợ thiếu gạo. Bố yên chí đi, tụi nó sẽ được lo lắng đầy đủ Bố nhé.

Bây giờ con cũng xin phép được quỳ xuống vái Bố 10 lạy để tri ân những gì Bố đã cho con nhe Bố.

Con của Bố,
Michael Trụ Bùi
Sept 15th, 2020